

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

М. П. Балабан, к. е. н., доцент;

І. Вовк, магістр

ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ», м. Полтава

Торговельна сфера будь-якої держави у сучасних умовах переходу до постіндустріальної моделі розвитку стає одним із важливих чинників розвитку національної економіки. Торгівля забезпечує зайнятість і дохід великій частці економічно активного населення та створює передумови для інтенсивного економічного зростання окремих регіонів.

Водночас розвиток і територіальна організація торгівлі в Україні на сучасному етапі пов'язані з необхідністю розв'язання низки проблем, які є спільними для багатьох.

У сучасних умовах глобалізаційні виклики вимагають нових підходів до розв'язання цих і низки інших проблем розвитку торгівлі. Очевидно, що таке розв'язання можливе лише в контексті інноваційного розвитку, який у сучасних умовах може забезпечити конкурентоздатність як окремих торговельних підприємств, так і цілих регіонів. Враховуючи постійне зростання конкуренції у сфері торгівлі, такий напрямок і така модель розвитку стають дедалі важливішими і на міжнародному рівні.

Теоретико-методичні та прикладні аспекти розвитку й територіальної організації торговельної сфери в Україні у різні роки досліджували В. Апопій, Л. Газуда, З. Герасимчук, Н. Голошубова, Н. Гончарук, Я. Гончарук, Л. Дідківська, Т. Краснова, Л. Лігоненко, А. Мазаракі, В. Марцин, Н. Мікула, О. Неборачко, О. Чужкова, І. Школа, Ю. Шпильова, П. Юр'єва та ін.

Низка досліджень торговельно-економічної проблематики присвячена характеристиці сучасного стану та тенденцій розвитку регіональних торговельних мереж. Зокрема, дослідження регіональної роздрібно-торгівельної мережі, особливостей управління та реорганізації торговельної сфери регіону прове-

дені І. Бутирською, С. Грубляк, В. Нікульчою, І. Школою та ін. науковцями.

Торговельна галузь є своєрідним індикатором, який оперативно реагує на зміни соціально-економічної ситуації в країні та є ключовим фактором стабілізації внутрішнього ринку. У процесі комерціалізації української економіки особливої значущості набуває така важлива форма реалізації товарів як, роздрібна торгівля.

Типового характеру набули такі процеси деформації розвитку роздрібно торгівлі:

- не досягли ефективного рівня ринкові механізми взаємодії окремих ланок єдиного циклу «дослідження – виробництво – реалізація – споживання»;

- на внутрішньому ринку триває процес зникнення багатьох асортиментних груп товарів вітчизняного виробництва, чому значною мірою сприяє витіснення їх імпортними товарами, просування яких до споживача інтенсивно фінансується іноземним капіталом;

- внаслідок зменшення інвестицій та власних джерел фінансування, непомірного зростання вартості торговельного, торговельно-технологічного та іншого устаткування знизився технічний і технологічний рівень стаціонарної мережі підприємств;

- маючи у сфері роздрібно торгівлі торговельні площі в 3–4 рази менші ніж у країнах з розвинутою економікою торговельна мережа з кожним роком скорочується, особливо у сільській місцевості та у невеликих містах;

- серйозні негативні процеси супроводжують масовий розвиток дрібно роздрібних торговельних підприємств.

За підсумками останніх років, на національному рівні саме спеціалізовані мережі, які орієнтуються на моноформатність і максимальне територіальне охоплення, є лідерами продовольчого ринку за показниками темпів зростання, кількості магазинів та роздрібного товарообороту.

Універсальні мережі є більш розповсюдженими на локальних ринках, максимально охоплюючи різноманітні групи споживачів. Їх діяльність ґрунтується, в основному на засадах мультиформатності, диверсифікації та розвитку спеціалізованих форматів.

Їхньому стрімкому розвитку сприяє також мобільність організаційних структур, що дозволяє розвивати, в залежності від конкретизації цілей, підформати – як-то, наприклад, типи магазинів – «супермаркет», «гіпермаркет», «преміум», «біля дому» (рис. 2).

В сучасних умовах розвиток підприємництва у сфері роздрібно́ї торгівлі України слід проводити за такими напрямками:

1. Формування ефективного конкурентного середовища для суб'єктів торговельної діяльності.

2. Забезпечення господарської надійності та економічної конкурентоспроможності кожного ринкового суб'єкта.

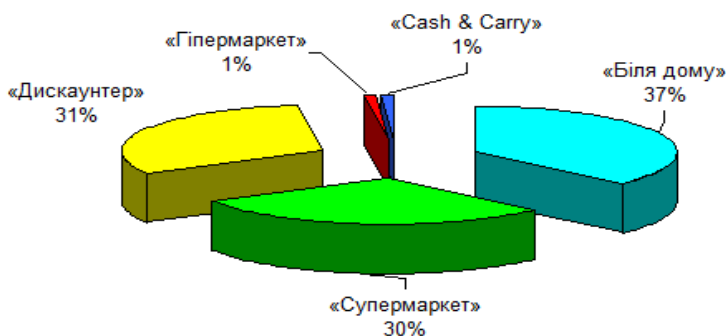


Рисунок 1 – Рейтинг форматів новостворених у 2013 р. підприємств мережевої торгівлі.

3. Запобігання скороченню або ліквідації деяких соціально важливих, але малоприбуткових і неконкурентоспроможних видів торговельної діяльності.

Зниженню ризику господарської життєздатності підприємств у сфері роздрібно́ї торгівлі сприятиме:

- пряма інтеграція виробничої і торговельної діяльності через мережу фірмових магазинів;
- непряма інтеграція промислової і торговельної сфер діяльності на контрактній основі;
- диверсифікація (взаємопроникнення) різних видів підприємницької діяльності торговельних підприємств;

- запровадження нових технологій позамагазинних форм торгівлі на основі організації інтернет-магазинів, використання кабельного і звичайного телебачення, телефонного зв'язку для оформлення замовлення щодо купівлі – продажу товарів;
- інтенсивний розвиток посилкової торгівлі.

Список використаних джерел

1. Трансформаційні процеси в торгівлі України в умовах інтернаціоналізації : монографія / за ред. Л. О. Лігоненко. – К. : Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2009. – 334 с.
2. Украинская розница остается привлекательной для инвесторов 22.04.09 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.proretail.com.ua>.
3. Кавун О. О. Світова роздрібна торгівля продовольчими товарами: сучасні тенденції розвитку і прогнозовані зміни / Кавун О. О. // Економічна наука. – 2010. – № 11. – С. 25–29.
4. Регіони України у післякризовий період: ризики та перспективи розвитку : аналіт. доп. / С. О. Біла, О. В. Шевченко, В. І. Жук, М. О. Кушнір [та ін.]; за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2011. – 104 с.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

М. П. Балабан, к. е. н., доцент;

А. В. Луговська, магістр

ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ», м. Полтава

Торгівля – це одна з найбільших галузей економіки будь-якої країни, як за обсягом діяльності, так і за чисельністю зайнятого в ній персоналу. Діяльність торгових підприємств пов'язана із задоволенням потреб кожної людини, схильна до впливу безлічі факторів і охоплює широкий спектр питань організаційно-технологічного, економічного та фінансового характеру, що вимагають повсякденного рішення.

Значний внесок у вирішенні питань, пов'язаних з тенденціями та проблемами розвитку роздрібною торгівлі внесли такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як: В. В. Апопій, А. А. Мазаракі, Н. О. Голошубова, В. Г. Андрійчук, Т. В. Футало і інші, праці яких створили вагомий теоретичну базу для подальших наукових досліджень щодо тенденцій розвитку роздрібною торгівлі.